

משכן אבנה

חכמה לביאת המשיח - עמוד ה'

שאלות ותשובות

ענייניו של משיח בן דן

שאלה: האם הרב יכול להרחיב קצת בענין של משיח בן דן, מה מהותו ותפקידו, יש הרבה דיבורים על משיח בן יוסף ועל משיח בן דוד, הן על תפקידם וגילויים והתגלותם בנפש, וכן הרבה דיבורים על בחינת משה שהוא איחוד התרי משיחין, אבל מה עניינו של משיח בן דן?

תשובה: אמרו (ילק"ש, בראשית, מט, רמז קס) דן גור אריה, אמר רב חמא בר חנינא, זה משיח בן דוד, שיצא משני השבטים, אביו משבט יהודה, ואמו משבט דן, ובשניהם כתיב גור אריה.

והשורש של משיח מצד אמו, הוא בנו של דן, חושים בן דן, חושים בלי וא"ו אותיות משיח.

עיין בן יהוידע (סוטה, יג, ע"א). וקהלת יעקב (ערך משיח) בשם כנפי יונה (ח"ד, סימן כט). ומאה קשיטה (סימן עו). והובא בילקוט ראובני (מקץ, ובערך משיח, אות ו). ועיין פרדס יוסף (בראשית, מו, כג) בשם ספר זכר צדיק.

וכתב בספר הגימטריות לר"י החסיד (פקודי, אות ו) וז"ל, יהיה דן נחש עלי דרך (בראשית, מט, יז), (בגימט') משיח, עכ"ל.

ועבודתו, אמרו (זוה"ק, ח"ג, קצד, ע"ב) הנושך עקבי סוס, דא עירה דהוה בהדיה דוד, דהוה אתי מדן, ובגיניה תליא גבורתיה בדוד, דכתיב (שמואל, ב, ח) ויעקר דוד את כל הרכב ויפול רכובו אחור, דא שריה, שעתיד לבא יחד עם משיח בן אפרים, והוא משבט דן, ועתיד הוא לעשות נקמות וקרבות בשאר העמים, וכשזה יקום אז תחכה לגאולת ישראל, שכתוב לישועתן קויתי ה', ע"כ. והוא ניצוץ משיח הגנוז בנחש גימט' משיח, וזהו דן יהיה דן נחש, נחש לעומת נחש. ועיין היכל הברכה (ויגש, ד"ה חשים), כמו שנתבאר כאן.

וכתב בספר הליקוטים (ויקהל, לה, ד"ה ענין ראיה) וז"ל, ולעתיד משיח מיהודה, ושריה משבט דן, כנזכר פרשת בלק (קצד, ע"ב) וכו', בסוד יאהדונה", עכ"ל. והבן שיש חיבור שריה עם משיח בן דוד מיהודה, גור אריה יהודה, ויש חיבור שריה עם משיח בן יוסף - אפרים. והוא בסוד וענתה בי ה"שירה" הזאת לעד, והוא כח שבט דן שמאסף לכל המחנות, משה חיבור בשורש של תרי משיחין, קו אמצע, ודן - שריה, חיבור מדין כלי, מלכות, מאסף לכל המחנות. וסוד מלכות שנמצאת בהוד, בסוד איהו בנצח ואיהו בהוד, ושם נמצא משיח בן יוסף, ושם נמצא גם משיח ששורשו מדין, שריה.

עיין פרי צדיק (חנוכה, אות כה). וקהלת יעקב (ערך משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, וערך זיתים).

תורת הרמז

פרשת כי תצא

'כי תצא למלחמה' (כ, א) וברש"י, 'אם עשית משפט צדק אתה מובטח שאם תצא למלחמה אתה נוצח'. הנה צדק בחינת מלכות, ושם עיקר מלחמה בין הטוב והרע.

'כי תצא למלחמה על אויביך' (כא, י) שורש איב, גימ' אחד. רמז שגם הנגדי הוא בשורש אחד, ובסוד ה' אחד.

'כי תצא למלחמה' (כא, י) עיקר מלחמה ביציאה בחוץ, ששם עיקר סט"א.

רש"י הביא דברי המדרש דאם חוטא במשקלות בא עמלק. והענין. שקל בגי' תל. לשון הר. וכשנלחם משה עם עמלק כתוב בפרשת בשלח שעלה להר. וכן לעתיד כתוב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו. כי כ"ז שעמלק בעולם, אין השם שלם. והוא גובר. ובחינת המשקל היא שעתה הוא גובר ולעתיד יבוטל ואנו נתגבר. ומי שמשקר במשקלות, גורם שישראל יהיו למטה ועמלק למעלה ח"ו.

ענין שמיפ"ת נעשה בן סורר ומורה שאיננו שומע בקול אביו ואמו. והוא לא שמע בשעה שבכתה את אביה ואמה ירח ימים.

ענין שתורה תבלין ליצה"ר, והרי הוא נמצא באדם משעת לידתו. אלא שגם התורה למד במעי אמו.

(כא, י) **תצא שורש צ"א**, מנין הויה אדנות. שמתגלה ויוצא לחוץ.

תכלית ענין נסקלין ונתלין. דכל דבר הנזרק מלמעלה נשבר. וזה סוד השבירה שירד למטה. וסקילה חמור ביותר. ולכך בעי תליה לרוממו.

'ולקחת לך לאשה' (כא, יא) וברש"י, 'לא דברה תורה אלא כנגד יצה"ר וכו' אם נשאה סופו להיות שונאה וכו'. הענין כך הוא. מהלך כל הבריאה שנותנים לאדם לעשות רע, ואח"כ מגלים לו ומראים לו בחוש שהרע הוא רע ולא טוב כפי שהיה נראה לו. וכ"ז בסוד המלכות, ששם יש בחינת טוב ורע, ושם בחינת גילוי שע"י שרואה שהרע רע, מבין מעלת הטוב וגדולתו ית'. ולכך נאמר 'כי תצא', שורש צ"א גימ' הויה אדנות, בחינת התגלות כנודע. גימ' מלך. והנה עי"ז מתגלה כח הטוב ע"י גילוי הרע. והיא בחינת העלאת מיין נוקבין. ולכך נאמר 'וראית בשביה', לשון שב, שחוזר ועולה בחינת מ"ן. והבן. ולכך נאמר 'והסירה את שמלת וכו''. נקט לשון שמלת. שורש שמל, אותיות משל, בחינת מלכות כנודע. וזה הענין 'וישבה בביתך', וברש"י, 'בבית שמשמש בו, נכנס ונתקל בה יוצא ונתקל בה'. הענין. בית בחי' מלכות, ושם הגילוי כנ"ל. וכן נכנס נתקל בה יוצא וכו', בחינת שער בחינת מלכות. וז"ש 'כי תצא למלחמה', וברש"י 'במלחמת הרשות וכו''. רשות היא בחי' בחירה טוב או רע. וזה במלכות. ששם עיקר בחינת טו"ר, כנודע.

'כי תצא למלחמה על אויביך' (כא, י) שורש איב, גימ' אחד. רמז שגם הנגדי הוא בשורש אחד, ובסוד ה' אחד.

'ועשתה את ציפורניה' (כא, יב) שתגדלם. הענין. גדול נקרא לשון עשיה,

מצוה, צותא במלכות. יבם גימ' ב"ן, שם ב"ן במלכות. והוא ענין 'יקום על שם אחיו', בחינת שם במלכות. והיא ענין חליצה 'ועלתה יבמתו השערה', שער בחינת מלכות. 'אמרה מאן יבמי', מאן גימ' מלך. וכל החליצה בנעל בחינת מלכות. וז"ש 'אשר לא יבנה את בית אחיו', כל ענין בית הוא במלכות. ואח"כ נסמכה פרשת 'כי ינצו אנשים וכו' וקרבה אשת האחד והחזיקה וכו'. בושט שורש בש, שב בחינת מלכות. ונקט דוקא שאשה ביישה, ודוק'. ואח"כ נסמכה פרשת 'אבן שלימה וכו'', אבן גימ' ב"ן במלכות כנודע.

'לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש'. (כב, ט) צ"ב למה נעשה קדוש. הענין. דבעוה"ז א"א שני הפכים, וכלאים הם כן שני הפכים, ורק מעל הבריאה שייך זאת, וזו בחינת קדוש, נבדל.

'ספר כריתות'. (כד, ג) שורש כרת, בא"ת בש גאל. לשון גאולה. היפוך כריתות, כי חוזר לשורשו.

(כד, א) ענין דוקא ספר, בחינת כתב, מלכות. ובוה שולח הנוק'. וז"ש 'אם לא תמצא חן בעיניו', חן היפוך אותיות נח, בחינת מלכות, והבן. וז"ש 'כי מצא בה', שורש מצא, צא גימ' מלך. 'ערות דבר', בתרגום 'פתגם', לשון דיבור במלכות כנודע. וז"ש 'ונתן בידה', יד בחי' מלכות דוד. 'ושלחה מביתו', בית בחי' מלכות.

(כד, כד) נדר, אותיות אחרי שס"ה. בחינת לאו' נוק'. ולכך נאמר 'מוצא שפתיך תשמור וכו', אשר דברת בפיו', בפיו דייקא, בבחי' מלכות.

'לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו'. (כג, ח) מצרי זוהי בזכות ארצו. הענין. מצרים לשון מיצר, בחינת מלכות דטומאה כנודע. וזו בחינת ארץ. ואולי זה סוד 'דור שלישי יבא להם בקהל ה'', כי משני קוים א"א לעשות מיצר, רק מג'. ואולי זה ענין דור שלישי דוקא דור מלשון דר בחי' גר. והבן.

'ותלית אותו על עץ וכו' כי קללת אלהים תלוי'. (כג, כב) הנה צלם גימ' עץ. וז"ש 'כי האדם עץ השדה', ולכך נתלה על עץ. ולכך לא תלין נבלתו על העץ, שהוא זלוול שצלם אלהים תלוי. והסוד, שכל הבריאה היא בצורת עץ, כידוע.

'נקי יהיה לביתו שנה אחת'. (כד, ה) נקי גימ' סק, בארמית לשון עליה. כי נקיות היא בחינת עליה.

'ויזנב בך כל הנחשלים אחריך'. (כה, יח) היא בחינת הרע שתמיד כחו רק בחלק הסוף, כנודע.

זנב בא"ת בש עטש, עם הכולל שפ. שורש של שפה, לשון סוף, כי בחינת זנב, סוף.

'כי תצא למלחמה'. (כא, י) עיקר מלחמה ביציאה בחוץ, ששם עיקר סט"א.

דבעולם רוחני אין גדול בנפח, אלא באיכות. וכל ענין גידול בעולם הגשמי, עולם העשיה, ולכך נקרא ועשתה.

'וגלחה את ראשה'. (כא, יב) שורש גלח. גימ' אם, בחינת בינה. הענין. כי אחר הגלוח אין ענפים רק שורש. ונודע שהשערות של ראש הם בבחינת דין. וזו בחינת בינה ששם שורש הדין בלבד.

(כא, יב) צפרן אותיות צפ נר. הענין. ציפורנים בידים ורגלים, כל אחד עשר, בחינת מלכות עשירית. והיא בחינת כיסוי וציפוי. וזה אותיות צפ. וכן אותיות נר במלכות, נר מצוה. כנודע.

'והסירה'. (ג, כא) שורש סר. שורש של מלת מוסר, יסורים. הענין. יסורים ממרקים האדם ומפשיטים ומסירים ממנו עובי החומר. והוא סוד דוקא שיצחק תבע יסורים, שהיא בחינת דין, נוק', חיצוניות. וז"ש 'ובכתה וכו' ירח ימים'. אותיות אחרי ירח, כשט. גימ' של. לשון גילוי. גם מלת שלש, יש בה אותיות של. (וכאן אמר שלשים יום) וזו בחינת ירח, לבנה בחינת נוק', מקבל מן השמש. שלש במלכות, שני קוים לא מתחברים, רק שלש. נוק' סוד חיבור ראשית ואחרית, ובעי שלשה.

נחלה, שורש נחל. גם לשון נחל של מים. הענין. נחל ממשיך מימיו, וכן נחלה ממשיכה לזרעו אחריו. נחל גימ' פח, אותיות חפ. שורש של חיפוי, לשון כיסוי. הענין, אבא נותן לבנו חלק הגוף שהוא הכיסוי לו, והוא יורשו.

'יכיר לתת לו פי שנים'. (כא, יז) ענין דין יכיר בכבוד. יכיר לשון הכרה וגילוי. כל בכור הוא ראשית הגילוי. ולכך בו נאמר דין גילוי. ולכך נכתב לשון 'בכל אשר ימצא לו', ימצא שורש צא, בחינת התגלות.

(כה, ה) יבום. שורש יבם גימ' בן. רמז שכל ענין יבום ההוליד בן. יבם בא"ת ב"ש ימש, גימ' שנ. לשון שנה, חזר. הענין. שע"י יבום מחזיר את נשמת המת, כנודע.

'לא תחסום שור בדישו'. (כה, ד) הענין שנקט דוקא שור באיסור חסימה. בחי' כבישה ודישה. שורש דש בא"ת בש קב. עגל גימ' קג. נמצא ששייך דישה לעגל - שור.

טעם שילפינן כל לאו כעין לאו דחסימה לוקים עליו. דאמרו בגמ' ב"מ שאיסור חסימה הוא דוקא בדבר שהוא גדולי קרקע, ודוקא בדבר שהוא גמר מלאכתן. בחינת קרקע עפר, מלכות, סוף. ולא. כל בחינת שמור בנוק'. ולכך יליף מחסימה דשור, שהיא בחינת דין, נוק'. כי חסימה היא ענין הגבלה, בחי' נוק'. ועוד דש אותיות שד משם שדי, שאמר לעולמו די, בחי' הגבלה. ועיין תרגום 'לא תחוד פום תורא'. ענין דוקא בפה, בחינת מלכות. ולכך נסמכה אח"כ פרשת יבום, ונאמר 'כי ישבו'. וישיבה במלכות. לשון שב, כמ"ש אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד. וז"ס 'יחדיו', בחינת

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' רח' הרב בלוי 33 ירושלים 20:30

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' רח' קדמן 4 חולון 20:30

'וראית בשביה'. (כא, יא) ובזוה"ק מבואר שמוציא משם ניצוצי קדושה. ולכך נקרא שביה, לשון שב. שהקדושה שבה לשורשה.

בגמ' לח"ד מ"ד בן סורר לא היה ולא נברא. ולמה נכתבה, דרוש וקבל שכר. והענין. טעם שנענש בן סורר ע"ש סופו, מוטב וכו'. וצ"ב, הרי לפני הבריאה צפה הקב"ה במעשיהם של רשעים, ואעפ"כ בראה. וכמ"ש בדעת תבונות שגם ע"י הרשעים מתגלה כבודו ית' בבריאה. אולם י"ל, דכ"ז רק אחרי שכך רצונו בגילוי כבודו. אולם לפני כן ודאי שאין ענין בבריאת רשעים.

וי"ל שפרשת בן סורר בבחינת תורה דלפני הבריאה, ולכך אמרו לא היה ולא נברא. הענין. מצד שאינו שייך למהלך הבריאה. ולכך אמרו 'דרוש וקבל שכר', שהיא בחינת התורה לפני בריאת העולם, שהיא רק בחינת דרשה בלבד, שלא שייך לעולם המעשה. ואולי י"ל לפ"ז דלחד מ"ד שם בגמ', צריך שיהיה קול אביו ואמו שוים וכו'. ולכך לא היה ולא נברא. וצ"ב. וי"ל דבחינת נוק' שוה לדוכרא זהו אור דלעת"ל, שיהא אור הלבנה כאור החמה, ואז ליכא חסרון כלל. ולפי בחינה זו שייך בן סורר ומורה, וצ"ע.

'ועשית מעקה לגגך'. (כב, ח) מעקה גימ' יראה, מעקה בחינת שמירה, וכן יראה. כנודע.

'לא יהיה כלי גבר על אשה'. (כב, ה) הענין. כלי בחינת חיצוניות של עולם הדוכרא, וממנו נשפע לנוק'. והוא פנימיות הנוק' כנודע. ולכך אין ראוי שיהיה חיצוני לנוק'. וכן להיפך, שמלת אשה חיצוניות לה, ואיך יעשה ממנה חיצוניות לעולם הדוכ', שהוא עולם למעלה ממנה.

'לא תראה את שור וכו' והתעלמת'. (כב, א) ענין שדוקא במצוה זו נאמר איסור התעלמות. דכל ענין אבידה היא בחינת העלם, שנעלם מן הבעלים. ואם גם הוא מתעלם, הרי הוא דבק בהעלם, ומעמיק בחינת האבידה.

'ואספתו אל תוך ביתך'. (כב, ב) ענין שנאמר אל תוך ביתך. כי אבידה היא בחינת נוק', אשה נקראת אבידה (קדושין ב'). אבד גימ' ז, בחי' נוק', מלכות, בחינת העלם. ולכן מכניסה לתוך ביתו, בחי' מלכות.

'וגלחה את ראשה'. (כא, יב) גלח גימ' אם, בחינת בינה, שמשם דינין מתעריין. ובחינת גלוח שערות הראש הוא סלוק הדין.

'הסירה את שמלת שביה'. (כא, יג) שמלת, בחינת מעשים טובים שנעשים לכוש לאדם, ואותם מעשים שעשתה בעודה גויה, יש להסיר, שנחסרה בהם הפנימיות. וז"ש 'והבאתה אל תוך ביתך', בחינת פנימיות. וז"ש 'ובכתה את אביה ואת אמה', הענין. העכו"ם, כל אחיזתם בז"ת, ולכך עתה שנתגלתה לה הפנימיות, תבכה להשיג גם בחינת חו"ב, שנקראים או"א. (זו"ש 'וגלחה את ראשה ועשתה וכו', שהוא סלוק הסט"א. ואח"כ תסלק גם המצות ומע"ט שלה) ולכך כתיב 'ירח ימים', ל' יום, בחינת ל' דצלם, שהם מוחין דאו"א.

'ושלחתה לנפשה'. (כא, יד) הענין. כמ"ש האריז"ל שענין יפת תואר הוא להוציא הניצוץ דקדושה ממנה. ולכך 'ושלחתה לנפשה', אם לא חפץ בה. הוא ענין שילוח הנפש דייקא.

'בן סורר ומורה'. (כא, יז) סורר, שסר מן הדרך. מורה, בחינת ראש. שכבר מורה לאחרים, שלומדים ממעשיו. ולכך אינו שומע בקול אביו ואמו, שהפך לעצמו לראש להם. היפך האמת.

'לא יבא עמוני ומואבי'. (כג, ד) הענין. ג' סימנים בישראל, רחמנים בישנים גמ"ח. ועמוני ומואב הפכים לכולם. היפך הבושה, דכל הויתם ע"י משכב אב, היפך הבושה. וכן 'שכר עליך את בלעם לקללך' היפך הרחמנות. וכן 'לא קדמו אתכם בלחם ובמים' היפך גומלי חסדים.

'לא תדרוש שלמם וטבתם'. (כג, ה) הענין. עמוני ומואב נולדו מפגם מדת היסוד. ויסוד נקרא שלום, וטוב. כנודע. ולכך לא תדרוש 'שלמם וטבתם', מפני שהם פגומים במדות אלו.

ויתר על כן, משיח ששורשו מדן - שריה, גימט' תקט"ו, מנין תפלות שנתפלל משה להיכנס לארץ ישראל, ובעומק נתפלל להתחבר עם שריה. כי משה סוד דעת עליון בדוכ', ושריה סוד דעת תחתון דנוק', כמ"ש באוצר החיים (דברים, מצות ל"ת שלא ירא הדיין מהבעל דין).

והרי ששריה, משיח מדן, מצורף הן ליהודה, גור אריה יהודה, הן ליוסף בהוד, והן למשה. ועיין רמח"ל (אוצרות רמח"ל, ישעיה, ט, ה-ו).

ומכח משיח מדן יבנה בית המקדש, עיין ספר הליקוטים הנ"ל. משיח - דן, גימט' בית.

והשתא שאנו נמצאים בבחינת מלחמה אתחלתא דגאולה, זהו מכח שריה משיח מדן, ותחילת המלחמה על ידו, כמ"ש ר' צדוק. ויש להאריך במדרגה שריה, מלשון שררה, ומלשון שירה.

[ועיין עוד רמח"ל, אוצרות רמח"ל (ישעיה, ט, ה). וקנאת ה' צבאות (עמוד צח). ועיין ב"ר צח, יד) שסבר יעקב על שמשון שבא מדן שיהיה משיח].

כה תאמר לבית יעקב

(שאלות שנשאלו לאחרונה עבור בנות ישראל)

שאלה:

- האם אנחנו צריכים להיות מושפעים מהמלחמה?
- במה עלינו להתחזק לאחר שנה של מלחמה מתמשכת?
- כיצד עלינו להכין עצמינו לגאולה?
- כיצד כל אחת יכולה להתחבר לנקודה היהודית שבה?

תשובה:

א. בוודאי ובוודאי שמאורע כל כך גדול צריך שיהיה לו השפעה על כל אחד ואחת.

ב. אנו רואים שהקב"ה סיבב שאנו נמצאים במלחמה מכל הצדדים של ארץ ישראל, וזו הוראה פנימית שיש לנו מלחמה חיצונית ופנימית מכל הצדדים. מלחמה החיצונית מלמדת על המלחמה הפנימית, שכשם שהמלחמה החיצונית היא מכל הצדדים, כן המלחמה הפנימית היא מכל הצדדים, וכלשונו של המסילת ישירים, "נמצאת המלחמה פנים ואחור". זו הוראה שכח הרע הנמצא בבריאה ובדור זה בפרט, מקיף את האדם מכל צדדיו, והיינו שהרע גנוז ומתגלה היום בכל דבר, הן של חולין והן של קדושה. ולכך נצרך להכיר את מהות המלחמה ולהדבק בטוב שממלא את הבריאה, ולברוח מכל הרע שנמצא סביבותינו, הן בענייני חולין, והן באצטלא של קדושה. ובכל ענין ועינן לחפש את הזך הטהור והנקי. זו דרכה של תורה, זו הדרך לכו בה!

ג. לימדו אותנו רבותינו (גמ' מגילה יז) שמלחמה היא התחלת הגאולה. המלחמה באה לברר את אמונותינו, לברר במי אנו מאמנים, ועל מי אנו סומכים. אנו רואים ברור שכח הצבא כשל כשלון חרוץ להגן על יושבי ארץ ישראל בשמחה תורה, ואין בכחו להילחם עם כל אויבינו מסביב, ולכך נמשכת מלחמה זו כשנה, ועל פי דרך הטבע לפי דרכי צבא אמורה להמשך לפחות עוד כמה שנים, ה"י.

מחד זה מוליד חשש מן העתיד, חוסר יציבות נפשית, כלכלית, ביטחונית, ועוד ועוד.

שולחן ערוך

עם ביאור בלבני משכן אבנה

סימן י' - סעיף ה'

היו לה שלשה כנפות, ועשה בהם שלש ציציות,
ושוב עשה לה כנף רביעי ועשה גם בו ציצית, פסולה משום תעשה ולא מן העשוי.

בירור הלכה - סעיף ה'

נחשב ל"המשך" של הציציות הראשונות, ולא כמעשה חדש, כי הכל נקבע בטלית שתחילתה הייתה פסולה, ודו"ק. וא"כ זהו שורש הפסול בטלית עצמה.

ב. הפסול בציציות, שכיוון שס"ל לרבנן שכל ד' כנפות הוה מצוה אחת, לכך אם ראשונה נעשה בפסול, כל המשך הטלת ציציות הוה כמעשה אחד, וכיון שתחלת המעשה הוה בפסול, לכך אף שהמשכו נעשה בהיתר וכדין לא מהני, כי חשיב המשך מעשה הפסול, ודו"ק.

ועיין בלבוש בסימן תרכ"ו, סעיף ג', לגבי סוכה, בעושה סוכה, אף שתחלה חמתה מרובה מצלתה כשרה ואינו תעשה ולא מן העשוי, כי א"א לעשותה בענין אחר, וכן הכא אם אפשר בענין אחר, פסול, ועיי"ש, ודו"ק. אולם המג"א ס"ל שהוה מעשה חדש, ולא המשך של המעשה הראשון.

ולפ"ז לר' ישמעאל שס"ל שכל ציצית מצוה בפני עצמה, באמת כל הג' יהיו כשרים, אולם הראשון פסול, ודלא כהרע"א שהקשה שהרי עשה קשרים אח"כ ולתכשרו בהנהו קשרים, כי כל הקשרים של אותה ציצית נמשכים אחר תחלתו, ודו"ק.

ג. כתב בארצות החיים (המאיר לארץ, ס"ק ט) וז"ל, ונראה דהלבוש מיירי שהשלים גם הכנף הרביעי קודם שהתיר הפסול, ולדעת הרמב"ם בסעיף שאח"כ בנתכוון להוסיף פסול, עכ"ל. ולפ"ז י"ל שכיון שנשלם כל ד' כנפות ראוי להיות כשר, ואם אז חל עליו שם פסול, כי ראשון נעשה בפסול, אזי חל שם פסול על כל הציציות, כי היה ראוי עתה להיות כשר, ודו"ק היטב.

הלכה פסוקה - סעיף ה'

קשר ציציות בפסול של תעשה ולא מן העשוי, ראוי להתירם קודם שיקשור אחרים, אולם בדיעבד אם כבר קשר אחרים קודם שהתיר הפסול, וא"א להתיר ולקשור עתה, כגון בשבת, בדיעבד יכול ללובשו.

וכתב המג"א (ס"ק ו' בשם הלבוש) וז"ל, לאו דוקא שעשה ג' ציציות בפסול, דהיינו קודם שנעשית בת ד', שנעשה הרוב בפסול, אלא אפילו לא קשר אלא קשר אחד בפסול, ואח"כ השלים ד' כנפות, נמי פסול, וצריך להתיר הקשר או הציציות שנעשים בפסול קודם שיעשה שאר ציציות. אבל אם השלים הטלית והציציות קודם שהתיר הקשר או הציציות שנעשו בפסול, ואח"כ התיר הפסול וחזר וקשרו, לא מתכשר בכך, שהרי כל הציציות נעשו בפסול, ובאיסור תעשה ולא מן העשוי (לבוש, סעיף ה), ולא ידעתי למה, דהא אחרים נעשו בכשרות, דאטו משום דציצית אחת פסלו יפסלו כולם, וכן כתב לחם רב סעיף ג', וכן משמע סימן ט"ו, ס"ד, עכ"ל.

ויתר על כן כתב הרע"א בהגהותיו (ס"ק ד) שאף הציצית הראשונה כשרה, וז"ל, משמע (מדברי המג"א) דאף אם עשה שארי החוליות והקשרים אחר שפסקו לא מהני, ולא ידעתי מנא ליה זה, דדלמא בכהאי גוונא כשר, דדל החוליא והקשר הראשון דהוי מן העשוי, מ"מ לתכשרו בעשית חוליא וקשר שלאח"כ שנעשו בהכשר, ועיין, עכ"ל.

ונראה לבאר דעת הלבוש בכמה אופנים.

א. זהו לשון הלבוש, דלא כמו שהעתיק המג"א: שהרי כל הציציות נעשו בעוד "הטלית" היה פסול, עכ"ל. אולם לשון המג"א, שהרי כל "הציציות" נעשו בפסול, עכ"ל. והשמיט לשון הלבוש "הטלית".

והיינו שס"ל ללבוש שכאשר מטיל ציצית ראשון בעוד שיש ג' כנפות בלבד, גדר הפסול הוא שהטלית פסול, הן מפני שיש בו רק ג' כנפות, והן מפני שנעשה בו ציצית בפסול של תעשה ולא מן העשוי, ולכך כיון שהטלית פסול, גם הציציות שנעשו אח"כ בשעה שיש כבר ד' כנפות, כיון שתחלה היה הטלית פסול, ונקבע פסולה ע"י תעשה ולא מן העשוי, הרי שעתה שמטיל ג' ציציות נוספות, מטיל בטלית פסולה, כי המשך הטלת ציציות,

פירוש על דרך הסוד - סעיף ה'

הנה שורש דין תעשה ולא מן העשוי מהותו, כי כל מלוות עשה, עניינו עשיה, וזהו מהות המלוה - עשיה, וזהו העיקר בעולם הזה, הנקרא עולם העשיה, מצחינת אצ"ע, עשיה. וכמ"ש הרמח"ל (קל"ח פתחי חכמה, פתח לח) וז"ל, צריאה נותנת הנשמות, יצירה נותנת המלאכים, עשיה נותנת הגשמיים, עכ"ל.

ושורשו צעם יצירת האדם, שכתב ציה, "נעשה" אדם, ולכן קבלת התורה ע"י ישראל, הוא צאופן שהקדימו נעשה לנשמת. והוא צחינת עשיה שבעשיה, מלכות שצמלכות, כמ"ש הרמ"ז (ריש בראשית) וז"ל, מלכות שצמלכות, עשיה, עכ"ל. וכמ"ש עוד (ויקרא) וז"ל, כי כל עשיה ומעשה הוא צמלכות, שזה נגמר כל פועל, עכ"ל.

ועוד כתב הרמ"ז (בראשית) וז"ל, אחר - עשיה, ושמאל - יצירה, וימין צריאה, ופניס אצילות, עכ"ל. ולכן אדם שנאמר צו "נעשה" אדם, נצרא דייקא אחר - אחרון למעשה צראשית, כמ"ש אחר וקדם לרתיני.

וכתב צאדם ישר (נב, ע"א) דתיקון הנפש הוא צמעשה המלוות. וציאר הרמח"ל צאדיר צמרוס (ד"ה עיני דרישא חידורא) וז"ל, עשיה כך היא, שזה נמלאים צין מן הטוב וצין מן הרע, עכ"ל. ולכן נלך תיקון עולם העשיה, והתיקון דוקא ע"י מעשה. ולכן אמרו תעשה ולא מן העשוי, והצן.

וכח "עשוי" דקלקול הוא עשו, ועיין רש"י (בראשית, כה, כה) וז"ל, ויקרא את שמו עשו, נעשה ונגמר, עכ"ל. וכנגד כח דקלקול דעשו, אמרו תעשה ולא מן העשוי, וזהו כוחו של יעקב, עשיה, כנגד עשו הנקרא עשוי, והצן.

וכתב צמגלה עמוקות (וישלה) וז"ל, לדעתי לקח יעקב י' של עשו (שהרי יעקב נקרא ע"ש ידו אוחת בעקב עשו, וא"כ לכאורה היה נצרך להקראות עקב, ולזה נתוסף לו אות י') שהיה נקרא עשוי, וידו אוחז צעקב עשו, ויקרא שמו יעקב, עכ"ל. ועי"ז נהפך שמו של עשו, מעשוי לעשו, ועי"ז תיקון יעקב את כח העשוי דעשו דייקא ע"י ידו, שהוא מקום העשיה, והצן.

ולעת"ל יקח יעקב מעשו אף את האות ו' שצעשו, ויהיה יעקוב מלא, וישאר עש, עש יאכלס, עיין אגרא דכלה (וישלה, ד"ה והצילני).

ויעקב לקח מעשו אות י' כנ"ל, שהייתה צסוף שמו, עשו-י, ונתנה צראש שמו, י-יעקב, ועשאה עטרה לראשו (עיין מגלה עמוקות, בחוקתי. ואגרא דכלה, בראשית, אות ט"ו). ואזי נהפך מעשוי ליעשו, צחינת תעשה, ולא מן העשוי, ודו"ק.

אולם מאידך זה הזמן הנכון לברר את אמונותינו, לברר את האמונה במי אנו מאמנים, ולברר את 'מדרגת הלב', האם הוא חש את אמונה זו, לא רק ידיעה שכלית אלא 'הרגשה בלב' שעל ידי זה נעשה לבו שלו ורגוע. זוהי בדיקה פנימית אמיתית מאוד! לצורך כך ראוי לכל תושבי ארץ ישראל לקבוע זמן ללימוד אמונה והפנמתה למעשה! זו חובת השעה! כשהכל כל כך לא יציב, הקב"ה תובע שיהיה לנו יציבות עליונה יותר, על ידי אמונה זכה וטהורה בו ית"ש. זה תענוגן של נשמות ישראל אמונה טהורה בו ית"ש שהנפש האלוקית מתענגת עליה, כמו מה שכתוב "אז תתענג על ה'".

ד. על מנת שכל אחד ואחת יכלו להתחבר חיבור עמוק לנקודה היהודית שבהם, נצרך לכל אחד ואחת ללמוד להכיר את נפשו, ולחפש בתוך נפשו הפרטית איזו נקודה ביהדות חזקה אצלו באופן גלוי וניכר יותר משאר נקודות, נקודה זו משתנה מנפש לנפש. יש והנקודה החזקה זו היא 'אמונה בקב"ה', יש שהנקודה החזקה היא 'אהבת ה', או 'יראתו', ויש שהנקודה החזקה היא 'דיבור עם הקב"ה', וכן עוד אפשרויות נוספות. אולם הצד השווה אצל כולנו שיש לנו נקודה חזקה אחת יותר משאר נקודות, שבנקודה זו אנו חשים יותר קשר להקב"ה, כל אחד ואחת לפי מדרגתו.

כאשר ברור לכל אחד מאיתנו מהי נקודתו הפרטית, עליו להקדיש לה זמן בכל יום לפי יכולתו, ולפתח נקודה זו, נקודה זו היא היסוד שעליו שיש לבנות על גבה לעת עתה את הקשר לקב"ה, וממנה להתרחב לנקודות נוספות. אולם תחילה יש לחזק נקודה זו בכמות ואיכות איש איש לפי ענינו.

נקודה זו היא השורש של הקשר שלו לקב"ה ועליו להוקירה מכל הון שבעולם.

על כל אחד ואחת מאתנו לבסס ולחזק את הנקודה זו, קשר מעשי ונפשי לקב"ה, ובעזרת השם כל מי שיזכה לכך, יזכה לחיי אושר בעולם הזה, לחיי נצח בנועם ה' והדרו.

"ואני קרבת אלוקים לי טוב"

חכמה לביאת המשיח

שאלה: הייתי מאוד טרוד לאחרונה בצרכי בני ביתי, וזה מאוד קשה לי, כיצד אני יכול להכין את עצמי לגאולה ולאורו של משיח?

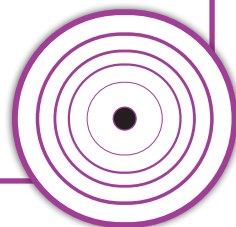
תשובה: האופן להכין את עצמו לביאת המשיח הוא להתבטל לרצונו יתברך שמו.

יום שני יג' אלול תשפ"ד
רח' הרב בלוי 33 ירושלים

20:30

צורת אדם

בנושא מצה

דעת תבונות

סימן ל"ה - ל"ו

לכן, כידוע, בזה"ק ישנם שבעים תיקונים על המילה בראשית, שזהו הרישא של התורה, והרמח"ל חיבר שבעים תיקונים על הסיפא של התורה, "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל" (דברים לד יב), שזהו הוא יחוד סיפא. מדוע? כי הרמח"ל מאיר את האחרית, את התכלית.

בעלמא דידן, אנו נמצאים במדרגת בחירה, ויש כח לכשפים, שם נאמר שישראל נותנים כח בפמליא של מעלה מחד, ומאידך כשפים מכחישים פמליא של מעלה. אין עוד מלבדו, זהו מדרגת היחוד דלעתיד לבוא.

והיינו, כי הנה כשאנו אומרים שהקב"ה הוא אחד, אינו די שנבין שהוא אחד במציאותו, דהיינו שאין מצוי מוכרח אלף הוא, ושאיך בורא אלף הוא,

ב' חלקי האמונה ששייכים גם למדרגת עולם הזה

שורש אמונתנו, שהוא ית' הוה, ויהיה. הוא מצוי, והוא ממציא לכל הנמצאים כולם. קיומו, שהוא מצוי מוחלט, זהו החלק ראשון של אמונה. החלק השני של האמונה, זהו שאין בורא אלא הוא, כלומר, שהוא ממציא לכל הנמצאות כולם.

שני החלקים הללו, זו אמונה ששייכת גם במדרגה של האי עלמא. אנו מאמינים שהוא היה הוה ויהיה, ואנו מחודשים, ברי חלוף. וכן אנו מאמינים שהוא יתברך שמו ברא את הכל, ויתר על כן, לא רק ברא בעבר, אלא בורא גם בהווה, יוצר אור ובורא חושך, מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית.

אמונת היחוד שייכת לעולם הזה - עד הבחירה

אך מלבד כך, יש את האמונה הנוספת, שזהו אור דלעתיד לבוא. האמונה שהוא קיים, זוהי אמונה שמושגת כאן בעולם. האמונה שהוא ברא את העולם, היא גם כן מושגת כאן בעולם. אך האמונה שהוא היחיד שמנהיג, היא מושגת כאן בעולם רק חלקית.

עד היכן מגיעה אמונת היחוד כאן בעולם? עד הבחירה. לעלמא דאתי, כאשר תסתלק הבחירה, אמונה זו תקיף את הכל. וההשכלה באמונה זו, זהו עומק החכמה [לשיטת הרמח"ל].

ואם כן, האמונה בקיומו, גם בעולם הזה צריכה להיות בשלימות. האמונה שהוא ברא את העולם, גם בעולם הזה צריכה להיות בשלימות. אך האמונה שהוא מנהיג, כאן בעולם הזה האמונה מגיעה עד הבחירה, בבחירה, מצד הטוב, נותנים כח בפמליא של מעלה, מצד הרע, מכחישים פמליא של מעלה, ולעתיד לבא גילוי

לה) אמרה הנשמה: מה הבנה צריכה בזה? הנה יחוד - רצונו לומר שהקדוש ב"ה הוא אחד ודאי, ואין זולתו.

שואלת הנשמה, מה יש לבאר בענין של יחודו יתברך, הרי זה ברור, אנו מאמינים שהקב"ה יחיד, עושה עשה ויעשה לכל המעשים כולם, הוא אחד, ואין זולתו.

ובדקות, יש כאן שני דברים, חלק אחד - שמציאותו היא אחת, חלק שני - שהנהגתו היא אחת. מציאותו היא אחת, זהו שורש אמונתנו, הוא יתברך שמו היה הוה ויהיה. החלק השני, שהוא ברא את עולמו, ומנהיגו ביחוד גמור.

לו) אמר השכל: כן, ודאי הוא שזהו הענין בכלל. אבל עדיין דבר זה צריך לפנים. והוא ממש מה שאמר הכתוב (דברים ד, ח): "אתה הראת לדעת וגו' אין עוד מלבדו", שפירשוהו ז"ל (סנהדרין יז:): "אפילו לדבר כשפים".

הנהגת היחוד והמשפט ביחס לכשפים

מצד אחד, הגמרא אומרת שם, שכשפים נקראים כך מלשון שמכחישים פמליא של מעלה, שזהו נוטריקון 'כשפים', אבל מאידך הגמרא אומרת שם, שאין עוד מלבדו אפילו לדבר כשפים.

ובעומק, מצד מדרגת הבחירה, שהיא הנהגת המשפט [שתתבאר בהרחבה להלן בעז"ה], נאמר שכשפים מכחישים פמליא של מעלה. ומצד כך, בישראל נאמר "תנו עז לאלהים" (תהלים סח לה), שנותנים כח בפמליא של מעלה, וכנגד כך, יש כשפים שמכחישים את פמליא של מעלה. זהו מצד הנהגת הבחירה, שהיא הנהגת המשפט.

אך מצד הנהגת היחוד, שזו הידיעה, שלמעלה מן הבחירה, שם נאמר: אין עוד מלבדו - ואפילו לדבר כשפים, שאין בכשפים כח.

מדרגת היחוד - מדרגה דלעתיד לבוא

המדרגה שבה אנו נמצאים בעלמא דידן, זוהי מדרגת הבחירה. לעתיד לבוא נאמר (קהלת יב א): "והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בקם חפץ", אין בהם בחירה, כדרשת הגמרא בשבת (קנא ע"ב). ואם כן, מדרגת היחוד היא למעלה ממדרגת עלמא דידן, היא אור של לעתיד לבוא, היא אור של התכלית.

זהו ספר דעת תבונות. ספר זה אין אורו של מדרגת האי עלמא, אלא אור דלעתיד לבוא, אור של הימים שנאמר בהם "והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בקם חפץ".

לרבי זירא, ולאחר מכן החייהו (מגילה ז' ע"ב), ועוד רבות בדברי חז"ל. וכן סדר הברייתא של ר' פנחס בן יאיר בנויה באופן שתורה מביאה לידי זהירות וכל סדר המדרגות עד לידי תחיית המתים. אך לא זה עיקר הגילוי כאן בעולם, אלא זהו נס בתוך הטבע, האור של תחיית המתים הוא לא מדרגת הטבע בהאי עלמא, אלא מדרגת נס.

לעתיד לבוא, כל הניסים יהפכו להיות אור של טבע. כמו שאומרים בימי החנוכה והפורים, שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, מה שבשעתו היה אור של נס, לעתיד לבוא יהפוך להיות טבע.

יש מחלוקת האם המועדים יתבטלו לעתיד לבוא, או שהם לא יתבטלו, אך לכולי עלמא פורים לא יתבטלו, ויש אומרים אף חנוכה. וביחס לענייננו, לעתיד לבוא, לא יברכו 'שעשה ניסים', משום שאז הנס יהפוך להיות טבע. כמו שאדם לא מברך על זריחת ושיקיעת החמה בכל יום, כי זהו טבעו ומנהגו של עולם, כך גם לא יברכו על הניסים, כי זה יהיה טבעו של עולם.

הנהגת היחוד שבה אנו עוסקים עכשיו, "אני אמת, ואחיה", בעולמנו, מתגלה ה"אמת", אבל ה"אחיה" כמעט ולא מתגלה אלא במקצת. ולפיכך, הגילוי האמור בפסוק: "ראו עתה פי אני אני הוא, ואין אלהים עמדי, אני אמת ואחיה, מחצתי ואני ארפא, ואין מידי מציל", שלימות גילוי זה יהיה כאשר יתגלה "ואחיה" בשלימות - לעתיד לבוא.

ככל שמתקרבים לסוף ימות עולם - מתגלה אור היחוד

וכמו שחידדנו, אמונת הנהגת היחוד, היא למעלה ממדרגת שית אלפי שנים - מדרגת עולם הזה. וככל שמתקרבים ימות המשיח, סוף ימות עולם, מתגלה יותר ויותר הארת היחוד. ולכן, ספר דעת תבונות, נתחבר בחלק האחרון של ששת אלפים שנה, באלף השישי [לערך אחר חצי מהזמן של האלף השישי] שאזי מאיר אורו של הספר, שהוא אור היחוד.

ידוע המשל שמובא בדברי רבותינו, שכאשר האדם יוצא מעיר אחת, והולך לעיר אחרת, בעיר שהוא יצא ממנה - ישנה הארה, בדרך - ישנו חושך, ונקודת החושך הגדולה ביותר, היא באמצע הדרך, כי אז הוא רחוק משני הערים באופן המוחלט. אך ככל שהוא מתקרב לעיר החדשה, מצד אחד, הוא מתרחק מהעיר הישנה, וצריך להיות פחות אור, אבל מצד שני, הוא מתקרב לעיר החדשה שמאירה, ומצד כך ישנו אור מהעיר החדשה.

ובנמשל, ספר דעת תבונות, זהו הספר של ההארה החדשה דלעתיד לבוא. עיקר הספר אינו מהארה הראשונה בלבד, אלא עיקר הארתו מהאור דלעתיד לבוא, אמונת היחוד, "אני אמת ואחיה", שעיקר גילוי זה הוא לעתיד לבוא. ולפיכך, ככל שאנו מתקרבים לזמן דלעתיד לבוא, מאיר אור הספר יותר ויותר.

היחוד יהיה שאין כח מנהיג אלא הוא יתברך שמו - ללא יוצא מן הכלל.

אבל צריכים אנו להבין עוד, שאין שום שולט ומושל אלא הוא; ואין מנהיג לעולמו או לשום בריה בעולמו אלא הוא; ואין מעלב על ידו, ואין מונע לרצונו, וזהו ששליטתו יחידית וגמורה.

אמונת היחוד בעולם הזה - חלקית, לעתיד לבוא - שלימה, השכלה והבנת היחוד - לעולם חלקית

דברי הרמח"ל כאן, הם ענין הנהגת היחוד.

אך יש להבין: כיון שהנהגת היחוד היא למעלה מהמדרגה של העולם הזה, כמו שנתבאר, אזי אפילו מצד האמונה, האמונה שלנו ביחוד הינה חלקית בלבד, ורק לעתיד לבוא אמונה זו תהיה שלימה.

ומצד הבנת והשכלת היחוד, בוודאי שבעולם הזה היא השכלה והבנת חלקית, ואף לעתיד לבוא, לעולם זהו בבחינת 'אנת חכים - ולא בחכמה ידיעה', השגת הדבר לעולם תהיה כטיפה מן הים, ולא כהשגה שלימה.

והוא הענין מה שנתבאר בכתוב (דברים לב, לט): "ראו עתה כי אני וגו' אני אמת ואחיה וגו' ואין מידי מציל"; וכן נאמר (איוב כג, יג): "והוא באחד ומי ישיבנו וגו'; וכן אנו מעידיים לפניו: מי יאמר אליו מעשה תעשה". ותדע שזה יסוד גדול לאמונתנו הודאית, וכמו שנתבאר עוד לפנינו בס"ד.

"אני אמת" - בעולם הזה, "ואחיה" - לעתיד לבוא

מתי מתגלה "אני אמת, ואחיה"?

"אני אמת" מתגלה מיום בריאת האדם, "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב' ז), זהו סדר ברייתו של עולם, שהאדם הולך לבית עולמו.

"ואחיה", מתגלה כאן בהאי עלמא בתחיית המתים, וכמו שאומרים רבותינו, שזה מתגלה ב'מחזיר נשמות לפגרים מתים' בכל יום, אך זהו תחיה רק של אחד מששים במוות, ולכן זו לא תחיית המתים שלימה.

אולם, גם כאן בהאי עלמא יש תחיית המתים שלימה, כגון באליהו ואלישע שהחיו מתים, וכן מצינו באמוראים, קם רבה ושחטיה

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק י' - הכוונה והמכוון של עסק התורה

המכוון של כל החיים - לראות את העולם כגילוי של הקב"ה ותורתו

בודאי שיש אנשים שלומדים תורה ומקיים מצוות, אבל צורת העלמא לא מכוונת לשם. מי שמכוון עצמו לאורייתא, הוא הולך נגד כיוון העולם. אלו שלא כנגד אלו.

כל העבודה שלנו היא, לכוון העלמא למדרגת תורה. ואז מתגלה שהכל הופך להיות תורה.

לכוון העלמא מול התורה - הכוונה היא, שהעולם הוא שיקוף לאורייתא, וכאשר דבר מכוון נגד דבר, אז התחתון מכוון נגד העליון, והתחתון יוצא כהשתקפות לעליון. זה עומק המושג שנקרא 'כוונה'. תכלית כל הכוונות הוא, שהתחתונים יהיו מכוונים מול פני האורייתא, ואז מה מתגלה באורייתא? האורייתא תתגלה בעלמא. זה כל התכלית של 'כוונה'. אין כוונה בעולם כתכלית לעצמה.

שמכוונים כל העלמא מול האורייתא, אז מתגלה שהכוונה הוא רק היכי תמציי, היא רק אמצעי כהשתקפות לתורה. ואז מה מתגלה? שכל ההויה כולה היא תורה. וזה בעומק נקרא 'כוונה'.

"**אחד** המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים" - זה נאמר על עסק התורה בעצמה, ולא על מעשה המצוות. והתכלית היא שהאורייתא תשתקף בעלמא. אדם שמרבה תורה, אבל הוא לא משתקף גם בהאי עלמא, אז הוא חסר בכל התכלית של המציאות. הוא צריך לכוון שהאורייתא והעלמא יהיו מכוונים אהדדי. כל אחד לפי ערכו, מי שמרבה או מי שממעיט.

יתר על כן. "השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם", השמים משקפין את האורייתא, הארץ נמסרה לישראל בבחירתם, והם יכולים לעקור כביכול את רצונו יתברך, ולכן הארעא לא משקפת את האורייתא. כי בארעא מונח לאדם בחירה, וזה יכול לאבד את צורת העלמא שהיא לא כפי הצטיירותה של תורה, ולכן האורייתא לא מתגלה בעלמא.

לכן בכללות צריך לכוין לבו לשמים - למקום ששם הדברים כפי צורתם בשורשם, ששם האורייתא מתגלה. התורה נקראת בת השמים. מצד כך, בעלמא צריך לכוון העלמא לאורייתא.

וזה ההגדרה הכללית שנקראת 'לכוון לבו לשמים'.

נחיד את כל הדברים שנתבארו עד השתא, שזה המכוון של כל הדברים שלשם אנחנו חותרים בכל המהלך שמדובר עד השתא.

צריך להבין, כשנאמר 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', כל העבודה שלנו לכוון את העלמא ל'אסתכל באורייתא'. זה בעצם ההגדרה העמוקה של 'כוונה' בבריאה. יש 'אורייתא' ויש 'עלמא', ומה כל העבודה שלנו? לכוון את העלמא ל'אורייתא'.

כאשר נאמר 'אסתכל באורייתא וברא עלמא', אז העלמא וה'אורייתא' היו מחוברים אהדדי. כשהקב"ה ברא את העולם הוא אמר "והנה טוב מאד", התורה נקראת טוב, "כי לקח טוב נתתי לכם", וגם העלמא נקרא טוב, וא"כ מהו טוב מאד? כשיש טוב מול טוב, כשהאורייתא וה'עלמא' מחוברים אהדדי. זה הבריאה בצורתה השלימה. זה נקרא שורש הכוונה האמיתית שבבריאה. מה הכוונה השלימה שמונחת בבריאה? לכוון את ה'ברא עלמא' מול ה'אסתכל באורייתא'.

בדקות, הכוונה הוא ל'אסתכל', ולא רק ל'אורייתא', שה'עלמא' מכוון לקוב"ה, וזו כוונה נוספת. אבל בתוך העולם עצמו, מה הכוונה? שה'ברא עלמא' יהיה מכוון לתורה. זה נקרא 'כוונה' בתוך הבריאה. שני הדברים השורשיים הללו (ה'אורייתא' וה'עלמא') זה מול זה, היא כוונת הבריאה בעומק.

לפי נבין, כאשר העלמא כביכול לא מכוון לתורה, אז נראה שיש תורה, ונראה שיש עלמא. מי שרוצה לראות איך זה נראה, שיסתכל בכל יום איך נראה העלמא דידן. נראה 'עלמא' שהאורייתא והעלמא לא מכוונים כלל אהדדי.

זה מבהיל - כביכול שיש אורייתא מונחת בקרן זוית, ויש עלמא, והעלמא והאורייתא לא מכוונים, אין שום קשר בין מציאות העלמא לתורה. בודאי שיש ברוך הם אנשים שלומדים תורה ומקיימים מצוות, אבל העלמא לא נראה בכלל מכוון לתורה!

אנחנו נמצאים בעולם שכל החזות שלו בכלל לא נראה בה שהוא מכוון לתורה, אלא הוא מכוון לגמרי למקומות אחרים. ואם יש אדם שאצלו העלמא מכוון לתורה, הוא בבחינת "גר בארץ", הוא לא מכוון עם העולם. העולם נמצא ככוון אחר לגמרי, והאורייתא נראה בכיוון אחר לגמרי.

מהות הכוונה השלימה שבבריאה

ה'אורייתא', ויש את העלמא. בלשון אחרת, יש בורא, תורה, ונבראים. זה חוט המשולש. זו המציאות. כאשר אנחנו באים לכוון מציאות של אלו כנגד אלו, צריך לתפוס כל שלשת החלקים האלו שהם מקושרים אהדדי, וכמו שאמר חז"ל, "תלת קשרין דא בדא" - ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא. המכוון של הבריאה הוא שהעלמא משתקף באורייתא, ויתר על כן - שקוב"ה משתקף באורייתא ובעלמא.

יש הגדרה פרטית יותר, שהיא - שלחד מאן דאמר צריך לכוון לבו לאבינו שבשמים. ויש עוד לשונות כחז"ל מעין זה, כמו "ליבם לאביהם שבשמים", וכו'. ונבאר עכשיו את האבחנה הזו.

יש שלשה חלקים - העלמא, האורייתא, וקוב"ה. בלשון כללית, 'אסתכל באורייתא וברא עלמא' - יש את ה'אסתכל', יש את

ותורתו. אבל מצד מטבע הבריאה בשורשו המקולקל - איפה הוא מונח עכשיו? למי שלא זיכך את עצמו - הוא מכוון לעצמו! מצד עצם קלקול הבריאה עכשיו, אדם שלא זיכך את עצמו הוא לא מכוון לשום דבר אחר מעצמו - זה כוונתו. וזה מה שרוב בני אדם מכוונים על דרך כלל - לתועלת ולהנאת עצמם, זו הכוונה שלהם.

אבל כוונת הבריאה האמיתית היא: שהבריאה מכוונת לתורה, מכוונת לקב"ה! לשון הרמח"ל במסילת ישרים הוא, "שלא תהיה פנייתו אלא לבורא יתברך" - שזה יהיה המכוון שלנו. חז"ל אומרים, "מכון שבטך פעלתך" - אל תקרי מכון, אלא מכוון. "מכוון של מטה כנגד מכוון של מעלה" - כלומר כל המציאות של האדם מכוונת למקום אחר.

כמוכן שאם הקב"ה לא משתקף באורייתא אז האורייתא לא משתקפת בעלמא. מי שחושב ששייך לאורייתא להשתקף בעלמא ולא שקוב"ה ישתקף באורייתא, אינו אלא טועה. ואלו הם דברים ברורים ופשוטים לכל בר דעת. אבל מהי המציאות שנקראת כוונה שלימה? הכוונה השלימה היא, שקודשא בריך הוא ישתקף באורייתא. בעולם, יש את ההשתקפות של האורייתא וקוב"ה - וזה נקרא כוונה.

בלשון רבותינו, זה נקרא אור אין סוף ששורה בתוך החכמה שמתגלה בהאי עלמא. בלשון ברורה ופשוטה, המציאות של הבריאה נראית לא מכוונת - לא כלפי התורה, ולא כלפי קוב"ה. זה המציאות של הבריאה שאנחנו נמצאים בה עכשיו.

כל אחד ואחד מכוון לעצמו, זה המציאות של האי עלמא. כמוכן שהאדם יכול לזכך את עצמו מכך ולהיות משכן לשכינה, להקב"ה

הכיוון בחיים

כוונה בחיים הוא - לאיפה אני מכוון כל הזמן? זה כל ההגדרה של מכוין. מי שאין לו את אותה כוונה, גם אם הוא יכוין בשלש תפילות בכל יום וגם יעשה זאת כל רבע שעה, זה לא יעזור לו כלום. הוא צריך להיות מכוון. לאיפה לבו מכוון בכל שעה? זו כוונה כללית, ולא כוונה פרטית בתוך כוונה כללית, אלא זה נקרא כוונה כללית - לאיפה אני מכוון. ומהכוונה הכללית הזו - אסור להסיח דעת ממנה. הכוונה הפרטית מתחדשת כפי כל מצבי החיים שהאדם עובר שהם פרטיים שאין להם סוף כדרכם של החיים, אבל הכוונה הכללית היא אותה כוונה שהנפש מכוונת בכל עת ובכל שעה. גם אם באותו רגע הוא לא חושב בפועל על הדבר אבל הוא מכוון לשם כל הזמן, הוא נמצא שם בכל עצם ההיות שלו - ולשם המכוון.

ודאי סוף כל סוף הוא אדם חומרי, ובמציאות הוא עוסק עם עוד דברים, כי החיים מורכבים מהרבה מצבים. אבל כל כוונת לבו מכוונת למהלך מסוים, לכוונה מסוימת.^א

עכשיו אפשר להבין מהו 'כוונה' עמוקה בנפש.

יש את הכוונות הפרטיות, שבכל מדרגה ומדרגה לאיפה אני מכוין אותה. אבל עלינו להבין: מהי הכוונה הכללית שבחיים? שהאדם מכוון לתורה ולקב"ה. משם, עצם ההיות שלו. זה לא על מתי ואיך וכיצד יעשה. אלא זה כוונה על כל המציאות שאליה הנפש מכוונת. ודאי שמי שנפשו מכוונת להקב"ה ותורתו, כל מעשיו מכוונים לאותו מקום. אבל כשמדברים על שורש המושג הנקרא כוונה - לאיפה הוא מכוון?

משל לאדם שנוסע מירושלים עיר הקודש לצפת. לאיפה הוא מכוון ביציאתו? שהוא יגיע בדרך עכשיו לצפת. הדרך היא ארוכה ולפעמים הוא מסיח דעת לאיפה הוא נוסע, אבל לשם הוא מכוון. זו כל המציאות של כוונה - לאיפה אני מכוון.

העבודה המעשית - חיים במהלך של כיוון כללי למציאות קוב"ה ותורתו

המסכים שנמצאים בלבו. אבל - זה נקרא מכוון.

נסכם את הדברים בס"ד שיהיה ברור מאד.

רבותינו הקדושים כשהיו מכוונים כוונות פרטיות, לבם היה חלל בקרבם^ב, על מנת לכוין לאביהם שבשמים ולתורתו. בתוך זה עצמו יש הרבה כוונות פרטיות, שהם כחלק מהכוונה הכללית שמכוונת למקום המכוון.

פעמים הרבה, בני אדם מחפשים כל מיני כוונות פרטיות - לדוגמא, מחפשים מה לכוין בנר חנוכה, ומחפשים בדברי רבותינו מה לכוין, ואם לא מצא מה לכוין, הם מכוונים את הכוונות על דעת רבותינו. אבל השאלה היא - להיכן החיים מכוונים!

אם יבוא האדם וינסה לכוון כוונות פרטיות יום אחר יום שעה אחר שעה, זה יכול מעט מעט לרומם הנפש ולתת אור לנשמה, אבל אם כל החיים לא מכוונים לאותו מקום, לא לזה יקרא כוונה.

ובלבד שיוכין לבו לשמים, זה קאי על עסק התורה - כלומר כוונתו כל הזמן בעסק התורה היא השתקפות של הבורא עולם, שהתורה היא השתקפות של הבורא עולם ומכך כך מתגלה הקב"ה בעולם. זה נקרא יכוין לבו לשמים.

רק אם הכוונות הפרטיות משתלבות עם הכוונה הכללית, ומחדדות אותה ונותנים יותר דקויות ובהירות אל הכוונה הכללית - על זה נאמר בעומק "כוין לבו לאביו שבשמים".

לא שיחשוב על הכוונה הזו כל רגע. כוונה זו היא לא כוונת שכל, אלא כוונת הלב. כדי שהכוונה הזו תהיה בלב, האדם צריך להסיר את

^א כוונה לתענוג בלימוד, היא בודאי לא הכוונה השלימה. לא צריך צריך לדלג עליה, אבל זה לא כוונת הדבר, היא רק אמצעי. מי שמכוין בלימודו לשם תענוג בלבד - זה שלילי. מי שכוונתו הוא כוונה יותר עליונה וכתוצאה מכך הוא מתענג במה שהוא עושה, זה דבר חיובי מאד. אבל אם זו כוונתו - זה לא הכוונה הנכונה של הבריאה. לימוד התורה הוא כלי אוימתו של הקב"ה לשקף את מציאות הבורא עולם [לתוך העולם]. זה כוונת הבריאה.

^ב כמו שאמר דוד המלך, "ליבי חלל בקרבי".

עין חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה

היכל חמישי • שער דרושי הצלם • שער הצלם, פרק ד'

דרך שם, והוא המבואר כאן, דמדרגת ק"ש שעל המטה הוא מזווג חיצוניות או"א, והיינו שהוא אור השייך והראוי לחיצו-ניות או"א, ולא עובר שם אלא רק דרך מעבר בעלמא, ולכן אינו מפנימיות או"א.¹

ויש מעולים מהם שנמשכין מפנימיות או"א: אולם מבואר בשער הכוונות שבהאי עלמא דידן לעולם אין המשכה מפנימיות או"א, א"כ מש"כ כאן היינו שאמנם הם מעולים מהם, אך בפור על אין מהן המשכה השתא אלא רק לעת"ל בבי"א, כלומר הרב הזכיר אותה מחמת סדר המדרגות היא המדרגה השניה מתתא לעילא, אך אין בה השתא הארה.

ויש מעולים מהם שנמשכין מחיצוניות או"א: הוא מדרגת ק"ש של ערבית.

ויש מפנימיות או"א: הוא מדרגת ק"ש דקרבתות.

ויש מעולין מהם שנמשכין מחיצוניות עתיק: הוא מדרגת ק"ש דיוצר.

ולכאורה יש לשאול אם יש הארה דחיצוניות או"א, מדוע אין הארה דפנימיות או"א, דהרי כלל ידוע הוא שהמדרגה התחתון נה של עליון היא למעלה מן המדרגה הגבוהה של תחתון, א"כ פנימיות או"א למטה מחיצוניות או"א, ועוד דיש הארה מפני-מיות או"א וא"כ וכ"ש דכ"ש מדוע אין הארה דפנימיות או"א. ועוד דיש הארה דחיצוניות עתיק.²

ברם, נמצא דחסר ב' הארות, והן פנימיות או"א, ופנימיות עתיק, וע"כ מוכרח דשורש פנימיות או"א הוא בפנימיות עתיק, ומחמת ששורשן אחד הן אלו ההארות החסרות בהאי עלמא השתא.

ביאור הענין, הנה יש כמה שורשים לזיווג דאו"א, אולם בה-בחנה פשוטה כל זיווג הוא מכח הדעת, והיינו שיסוד דעליון הופך להיות דעת דתחתון, לפ"ז נמצא שיסוד דאו"א נעשה דעת דאו"א, נמצא שא' מן השורשים הוא יסוד דאו"א שנעשה דעת דאו"א.

שורש נוסף הוא מכח דיקנא דחפיא עליהו, שהוא שורש יציאתן דאו"א, כנודע שלא הייתה יציאתן כשאר עולמות, ומכח שורש זה נמשך להם כח זיווגם.

ומקום חבורם של הדיקנא עם או"א, שהם התפשטות של אורות

המוחין נחלקים לצלם ובכל אחד יש בו רמ"ח איברים ושס"ה גידין, בצ' בל' במ', פרצוף שלם בכל א': והיינו כי הצלם יש בו צורת אדם גמור, שיש בו רמ"ח איברים ושס"ה גידין, נמצא שבהכרח שבכל אחד מן הצלמים יש ג"כ רמ"ח ושס"ה, בין בצ', בין בל', בין במ'. וכבר התבאר לעיל שהצלמים הם בחינת ניצוצות, שהם רמ"ח ניצוצות של איברים, ושס"ה ניצוצות של גידין.

ובכל ג' בחי' אלו הם בחי' הרוחניות והנפש המתפשטים ברמ"ח איברי הגוף דוגמת הנפש הנכנסת מן י"ג שנה ואילך: והיינו כי מחד יש את הרוחניות שהם הנרנח"י, ומאידך יש את הגוף, והממוצע ביניהם הם הצלמים, והם נקראים כאן הנפש, והם מתפשטים ברמ"ח איברי הגוף, דוג' הנפש וכו'.

להבין את דברי הרב להלן, נקדים שבפרק זה מתבאר תמצית של המבואר בשער הכוונות בענין קריאת שמע. ואמנם שם מבואר בפרטות אילו חלקים נכנסים בכל זמן וזמן, וזו סוגיא רחבה מאוד, אך נבאר כאן בקצרה תמצית הדברים.

כנודע, אנחנו אומרים בכל יום ארבעה פעמים ק"ש, ק"ש בק' רבנות, ק"ש של יוצר, ק"ש של ערבית, ק"ש על המטה, והוא הסדר לפי אמירתן שהוא מבוקר עד לילה, אולם הם ארבעה מדרגות של ק"ש שהסדר שלהם מתתא לעילא הוא כך, ק"ש שעל המיטה, ק"ש של ערבית, ק"ש של קרבנות, וק"ש של יוצר.

ויבואר להלן אילו חלקים נכנסים בכל אחד מן המדרגות ק"ש, ומהיכן שורשן, ותחילה הוא מבאר מהיכן שורשן, ואח"כ מבאר אילו חלקים נכנסו.

ודע כי יש בחי' רבות בצלם זה דגדלות: וצלם כאן הכוונה על המוחין שהם מולבשים בצלם.

כי כמה מיני גדלות הם: כי בכללות הקטנות הם עיבור ויניקה, שתחילה ז"א הוא באופן של תלת גו תלת, ואח"כ הוא גדל ונ-עשה ו"ק ועדיין היא קטנות, ובגדלות הוא נעשה ט"ס או י"ס, ויש בהם כמה מדרגות כמבואר להלן.

יש מוחין דגדלות מזווג חיצוניות דאו"א מחלקם עצמן: מבואר במפרשים דכל אור שיורד לתתא הוא יורד משורש השורשים, מאור א"ס דרך זיווג דע"ב וס"ג דא"ק, ומשם לכל מדרגה ומ-דרגה עד למדרגה התחתונה לתתא. ויש אשר האור עובר רק דרך מעבר בעלמא, ונמצא כי אז אינו שייך לאותה מדרגה שעובר בה, ויש אשר האור שייך לאותה מדרגה ולכן עובר

¹ ע"פ הדברי שלום, הובא בש"ש ד"ה ועיין דברי שלום. אולם הביא עוד פירוש ע"פ מה שהתבאר בתורת חכם כמה שנתקן בזמירות, בתחילה א"ק ואבי"ע דע"י ויחד עמו נתקן כל פרטות ע"י דכל עולם ועולם, וכעדה"ז בא"ק ואבי"ע דא"א, עד סוף כל המדרגות, ומזה למד דגם בק"ש נימא דק"ש דיוצר שהוא מחיצוניות ע"י דכל הפרצופים, וכ"ש משם ולמטה לחיצוניות דע"י דאותה בחינה בו"א, וכעדה"ה בק"ש דקרבתות בפנימיות או"א, והיינו דבכל בחינת הוא ממשיך לבחינה המתחסא אליו.

² עיין בשער הכוונות דרוש ג' ד"ה ג"ם דע"י דהטעם שאין המשכה מפנימיות או"א היא כי פנימיות אבא נחשב כאילו יונק מעתיק הגנוז ומתלבש תוך או"א, והטעם הוא כי כשנתקן עתיק היו או"א אב"א, (מעין עתיק שהוא אחר באחור, ולכן שורשם של או"א בעתיק, בסוד שלמות אב"א, ולא בסוד החסרון, והבן.) אולם כתב מהר"ח"ו שאלו הם דברי מורי ז"ל, ואיני זוכר הבנתם ופירושם. ועיין בדברינו כאן.

כי להעלות מ"ן פירוש הדבר שהוא מעלה את הדבר מתתא לעילא, וא"כ היאך מדרגה תחתונה תעלה מ"ן למדרגה עליונה ממנה עצמה, אלא כל כח עלית מ"ן הוא מחמת המקיפים, כל"ו מר מכח המקיפים העליונים המוחין הפנימיים יכולים להעלות מ"ן, למדרגה העליונה מהם.

והיינו כי המקיפין הם בחינת ממוצע בין העליון לתחתון, מחד הם שייכים לעליון כי הם במדרגת העליון, ומאידך יש בהם שייכים לתחתון כי הם מקיפין אותו, והבן.

אמנם אם יהיה בו אלו לבד: כלומר רק פנימים דקטנות אימא ומקיפי אימא, אזי ימשוך ו"ק לבד ממוחין דגדלות גרועים, והם מחיצוניות דא"א, שהם המוחין דק"ש על המיטה, ואינם רק ו"ק דמוחין פנימים דאמא, כלומר הם המוחין הנמשכים מחיצוניות דא"א.¹

ואז מכ"ש שיכנסו פנימים ומקיפים דקטנות אבא: והיינו כי פנימים ומקיפים דקטנות אבא מולבשים במוחין פנימים דגדלות אימא, ועדיין לא נכנס ו"ק דגדלות אבא.²

ואם היו בו תחילה גם פנימים דקטנות אבא: שהם מוחין עליונים יותר ממוחין דאימא, והם דבחינת ק"ש דערבית שהיא מחיצוֹ ניות דא"א. ואז מעלה מיין נוקבין, יכול להמשיך מוחין דגדלות יותר מעולות, מחיצונות א"א: שהם מוחין עליונים יותר שבאים בק"ש דיוצר, ואז יהיה בו כח אח"כ לקבל גם ו"ק דגדלות אבא כמו בעמידה דערבית. ואם היה בו תחילה גם מקיפי דקטנות אבא אז ימשיך ו"ק דגדלות אמא, ואחר כך בעמידת שחרית ימשיך גם כל המוחין דגדלות דא"א פנימים ומקיפים מחיצוניות דעתיק, ופנימית דעתיק נשאר לעתיד כנוצר בק"ש דיוצר: כל זה מבואר בשער הכוונות ויבואר אי"ה שם. והכלל הוא כפי שכתב שם בשער הכוונות וז"ל, "כי כפי ההכנה שיש לז"א בעת שמעלה מ"ן במלת אחד, כך יש בו כח למשוך המשכה עליונה או תחתונה. וגם בענין זה תלוי כניסת המוחין דגדלות בו אח"כ, אם נכנסים כולם או מקצתם. וגם בזה תלוי הפרש מעלת הז' ווגים, אשר זיווג זה גדול מזה. וכ"ז תלוי בהתחלה הנ"ל, כי אם ההתחלה היא מעולה בעת העלאת מ"ן, כך יש לו כח להמשיך המשכות עליונות מלמעלה, ונמצא שהכל תלוי בענין זה".

עומק הענין שאין ג"ר השתא' מאו"א היינו כי או"א אינן י"ס שלמים לעצמן, כי הם מלבישים על חג"ת דא"א, נמצא שאין בהם גילוי עצמי של י"ס שלם, לעומת כך א"א הוא לעולם במדרגה של י"ס, וכן ז"א אמנם בתחילה הוא תלת גו תלת ואח"כ ו"ק אבל אח"כ הוא גדל ויש בו גילוי של ט"ס או י"ס. ולכן הז"א מקבל גדלות דווקא ע"י זיווג דחיצוניות דא"א, משא"כ ע"י זיווג דחיצוניות או"א הוא מקבל רק ו"ק. כלומר בחיצוניות או"א אין בהם י"ס ולכן מה שמתגלה ע"י הוא רק גדלות דו"ק, משא"כ חיצוניות דא"א שהוא י"ס גם בחיצוניותו לכן מתגלה בז"א י"ס.

אח"פ, הוא שיכולת הזקן שהתבאר באורות אח"פ, ונדון שם האם הם ב' הארות או שהם הארה אחת, וכמו שהזכיר הלשם מדברי הגר"א שיש בא"ק אור פנימי ואור מקיף, אור פנימי הם אורות אח"פ, ואור מקיף הוא הדיקנא.

שורש נוסף, אולם הוא אינו בחינת זיווג, אלא הוא שורש של חיבור בין או"א, הוא מצד כיתריהן דאו"א שמתחילים בבניה דא"א, שנמצא בגרון דיליה, נמצא ששורשן דאו"א הוא ממקום אחד, ולא זה למעלה מזה, ולכן כחדא נפקין וכחדא שריין, ולא מתפרשין לעלמין, כלשון הזוהר.

כח נוסף המחבר את או"א, הוא מה שבעולם התיקון הם מלבישים על חג"ת דא"א, אבא מימין ואימא משמאל, נמצא שחג"ת דא"א מחברם.

כל המדרגות הללו הם מדרגות השייכות להאי עלמא, אולם השורש הנוסף לאו"א והוא בחינת הפנימיות שלהם שאין לנו השגה השתא, והוא יסוד דאו"א מתחברים מכח סוד שער הנ' בסוד נתיב לא ידעו עיט, שהוא פנימיות זיווג דאו"א שאין לנו בו השגה. והוא פנימיות עתיק, סוד שער הנ' העליון, שהוא סוד נתיב לא ידעו עיט, לכן אין לנו השגה בשורש זיווג זה דאו"א, ומצד כך פנימיות זיווגם הוא מכח אב"א, כנוצר בשער הכוונות, והבן.

והענין כמ"ש שיש ב' בחי', פנימיות וחיצוניות בכל פרצוף ופרצוף, ולעולם אין ז"א חסר אפי' בלילה לאחר חורבן הבית מחיות המוכרח, שהוא מוחין פנימים דקטנות אמא, ובהיות לו גם מקיפי אמא אז מספיק להעלות מ"ן: והיינו דלעיל ביאר מהיכן שורש המוחין הניתנים לז"א, והשתא מבאר אילו חלקים של המוחין דז"א ניתנים לו בכל זמן.

כנודע שהמוחין ניתנים וחוזרים ומסתלקין, ויסוד הדבר הוא כי המוחין באים לז"א בסוד תוספת, וכל דבר שבא בסוד תוספת מונח בו אפשרות לסילוק, והיינו כי כמו שאמרנו חז"ל שמצד הקילקול 'כל המוסיף גורע', כמו כן גם בחינת תוספת מצד התיקון מונח בו אפשרות של גריעה, כלומר אפשרות שהתוספת מסתלקת.

ולכן אע"פ שקיבל המוחין והיה ט"ס או י"ס, הוא חוזר ונעשה ו"ק, אולם תמיד חלק מן המוחין נשאר. ובכללות הסתלקות המוחין הוא אחרי כל תפילה וכן בלילה, בזמן השינה, אולם הם משאירים רשימו ובכל מדרגה יתבאר בשער הכוונות אילו חלקים נשארים. ומבאר הרב שגם בלילה לאחר החורבן אינו חסר מחיות המוכרח שהם המוחין פנימיים דקטנות אימא, ואזי אינו יכול להעלות מ"ן, אולם בהיות לו גם מקיפי אימא, אזי יכול להעלות מ"ן, וכפי שכתב הש"ש ממה שמבואר בשה"כ דמקיפי אימא הוא מקבל במילה ישראל, ומעלה מ"ן במילה אחד.

הביאור לזה הוא כי מוחין פנימים אינן יכולים להעלות מ"ן,

¹ ועיין להלן בהגהת מהרח"ו ובדברי הבלח"י על אתר, והבאנו דבריו.
² ועיין בש"ש דהיינו דאע"פ דלצורך מוחין דו"ק דאימא נצרך לעורר זיווג עד ע"ב וס"ג דא"ק, מ"מ כשמגיעים לאו"א הם באו מעורבת עם חיצוניות או"א, ולזה קורה שבאו מחיצוניות או"א, אמנם המוחין עצמן אינן אלא ו"ק דגדלות דמצד אימא, וגם מוחין פנימים ומקיפין דקטנות אבא, אבל לא ו"ק דגדלות אבא.
³ כדברי הש"ש, כנ"ל בהגהה.
⁴ דרוש ד' דק"ש, ד"ה 'ובזה תבין טעם אמיתי'.
⁵ בק"ש אין לו ג"ר, ובעמידה מקבל ג"ר, והוא משורש א"א, אולם בפועל הוא מקבל זאת מאו"א.

לפ"ז נמצא שפנימיות המידות בהתפרטותן מאיר בהן אור הדעת, אור הדעת שהוא משורש הדעת שמתפרט בהתפרטות המידות. לפ"ז מובן שהרמב"ם קורא להלכות 'מידות' הלכות 'דעות', והיינו כי התפרטות המידות הם התפרטות הדעת לכל מדרגה ומדרגה. וע"ז אמרו חז"ל¹ "כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו", כלומר אם אין לו את הדעת שבמ"ד דות, כלומר דעת שמתפרטת במידות אלא הדעת נשאר רק בשורשו, והמידות נשארים מידות לעצמן בלא דעת, ואזי נבלה טובה הימנו. והיינו כי בודאי שיש בו דעת דהרי הוא ת"ח, אלא היינו שיש בו דעת שהיא רק שורש הדעת שהוא אחד אבל לא גילוי של הדעת שהוא בהתפרטות המידות, וע"ז נאמר נבילה טובה הימנו".

ונלע"ד שצ"ע שהרי הכלים בתוספת אינן רק ג"ר בלבד. והנה ראה מכאן הוא שאינן קבועים חיות מוכרחת רק פנימית דיניקה דו"ק דאמא לבד וכל השאר באים בתוספת: עיין בבלח"י שביאר שהגי' הנכונה היא "שהרי הבאים בתוספת אינן רק ג"ר בלבד", והיינו דבא להקשות על מה שהזכיר קודם שלעולם נשאר בז"א חיות המוכרח, והוא קטנות דאימא שהם צ' מוחין דיניקה, וא"כ נמצא שיש ג"ר דפרטות דיניקה זו, והרי כל מהות הסילוק הוא מה שבא בסוד תוספת, וכל ג"ר דכל פרטות בא בסוד תוספת, וראוי להסתלק, והנשאר לחיות המוכרח היינו ו"ק דייקא, מצד שכל יסודו הוא ו"ק.

ואולי הם משם מ"ה החדש אך ביניקה כיון שהם באים בתוספת מסתלקין: עיין בבלח"י שהביא גי' 'אף' ביניקה במקום 'אך', והיינו דמה שנאמר שמסתלק כל מה שבתוספת היינו ג"ר דמצד מ"ה אך ג"ר שמצד ב"ן לא מסתלקין והם נמי נכללין בחיות המוכרח, והיינו דמדין שם ב"ן שהוא עיקרו, עיקר גופו לכן שם נשארים גם הג"ר, משא"כ מדין שם מ"ה שהוא הבא בסוד תוספת, והבן.

הנפקא מינה אם נשאר לאדם ג"ר בזמן השינה או רק ו"ק הוא, האם יכול האדם לחלוט בדברי תורה בבהירות, דאם הוא במ"ד דרגת ו"ק ואין לו גם ג"ר דפרטות, נמצא שאין השגתו בדברי תורה כי אין לו מוחין, אך אם יש לו הארת הג"ר דפרטות, נמצא שיש בו מוחין ויכול להשיג ד"ת. והיינו דמיירי בהשגת האדם כאן בעוה"ז בזמן שינה, ולא מיירי השגת הנשמה בעלותה למ"עלה, דשם בודאי שיש השגה בדברי תורה מדין הפשטתה מן הגוף החומרי, לפי שורש נשמתו.

בעומק הרי כל הספיקות הם צדדים שמתחלקים לפי מדרגת הנפשיות, וכמו שמבואר בשער עתיק בכל הספיקות אילו חל"קים לקח מן המ"ה ומן הב"ן, שכל הצדדים נכונים והוא תלוי במדרגות השונות. נמצא שבנידון דידן שבמדרגה התחתונה אין לו גם ג"ר דיניקה, נמצא שאין לו השגה בד"ת, אולם המ"ד דרגה העליונה שיש לו ג"ר דיניקה יש לו השגה בד"ת, ויש שזוכה ויש שאינו זוכה, והבן.

ודע שכשצריכין לכנוס כל המוחין אז נכנסים כל המוחין דאמא ואח"כ דאבא, אך כשאין צריכין להכנס בז"א רק ו"ק דגדלות אמא לבדו ולא יותר כמו בערבית, אז נכנסים ו"ק דגדלות אבא ואע"פ שלא נכנסו ג"ר דאמא: כלומר כשכל המוחין נכנסים אז הסדר הוא קודם כל י"ס דאימא ואח"כ כל י"ס דאבא, אולם כשלא צריכים להיכנס אלא רק ו"ק, אזי נכנסים קודם ו"ק דאימא ואח"כ ו"ק דאבא אע"פ שלא נכנסו ג"ר דאימא.

עומק הענין הוא כי כאשר נכנסים תחלה כל הי"ס דאימא ואח"כ הי"ס דאבא, נמצא שהמוחין באים בתפיסה של י"ס, משא"כ כאשר נכנסים ו"ק דאבא לפני שנכנסים ג"ר דאימא נמצא שהמוחין באים בתפיסה של ו"ק, וכאשר אח"כ יבואו ג"ר הם יהיו בבחינת תוספת ולא בבחינת י"ס בעצם.

נמצא שמוחין שבאים מחיצונות דאו"א הם מוחין שבאים בתפיסה של ו"ק ואזי הג"ר שיקבל אח"כ הם ג"ר בסוד תוספת לבד, ולא בסוד ג"ר בעצם (בערכין). משא"כ המוחין שבאים מפנימיות א"א, הם באים בסוד י"ס, והיינו כי גם המוחין שבאים מחיצוניות א"א אינן באים בסוד י"ס כי בחיצוניות א"א הוא מה שאו"א מלבישים עליו מחג"ת, ולכן גם אז המוחין בתפיסה של ו"ק והג"ר בסוד תוספת.

ודע שהדעת הוא נשמה בו"ק: והיינו שדעת עליון הוא בחינת מוחין, ודעת תחתון הוא נשמת ו"ק.

וגם דע ששורש ההוא נשארין בדעת תמיד עיין לעיל כללים דחו"ג סי' ט"ז תשלום זה: והיינו ששורש החסדים והגבורות נשארים בדעת תמיד, כלומר כיון שהזכיר שהדעת הוא נשמת ו"ק, לכן הזכיר ג"כ שמטעם זה נצרך ששורש ההוא נשארין בו תמיד כי הוא נשמתו.

והיינו כי אם היה שורש הדעת שמתחלק לה"ח וה"ג יורד, וה"ח היו ניתנים לז"א וה"ג היו ניתנים לנוק', נמצא שורש הדעת שהוא נשמת ו"ק היה נחסר. כי הדעת אינה רק הארה, אלא היא שורש נשמתו של הז"א. כלומר, היה מקום לומר ששורש נשמתו הוא דעת שהוא אחד בלא התחלקות, אך יש מדרגה תחתונה שהיא התחלקות הדעת לה"ח וה"ג, שממנה נעשה התחלקות הדעת לספירות דז"א, אך מתבאר כאן בעומק דברי מהרח"ו שיש ב' בחינות בשורש נשמת ז"א, והיא הפנימיות של הדעת שהוא אחד, וחיצוניות הדעת שנחלק לה"ח וה"ג ומתפרט לה"ס או ו"ס של הז"א. והיינו שגם התחלקות הדעת נשמת ו"ק לספירות גם מושרש בשורש הדעת ואינה חלוקה רק מצד הספירות.

והיינו שאם לא יישאר למעלה השורש של הדעת כלומר גם השורש של ההתחלקות, א"כ לא יישאר אלא שורש הדעת שהוא אחד, ויהיה נחסר בהגדרת נשמת ו"ק, שורש הדעת שמ"תפרטת לספירות של הז"א.

נמצא שהם ג' מדרגות בדעת, א' שורש הדעת שהוא אחד, ב' התחלקות הדעת לה"ח וה"ג, שהם שורש התחלקות הדעת לספירות דז"א ובה נעשה לו נשמת ו"ק, ג' עצם הו"ק שהיו מחולקים לפני שהדעת התחלקה בהן, והבן.

¹ מדרש רבה ויקרא פ"א ט"ו.

² ועיין במפרשים שיי"ג בהמה טובה הימנו, והיינו שלא תיקן המידות, והוא מחמת שלא התפרטה הדעת שלו למידותיו, והבן.

קונטרס עתיק

עתיק - חלל - השקטה - מנוחה

וז"ל ליקוטי מוהר"ן תורה מ"ט, וכשמצמצם את אור להביות (להב אש) לבו, אזי נשאר חלל פנוי בלב בחינת ולבי חלל בקרבי, וזהו סוד חלל פנוי שהיה בתחילת הבריאה עיי"ש.

אולם החלל הפנוי הוא שורש ח"ו לסילוק השי"ת, ומי שנכנס לשם בלא ביטול גמור, מתעורר בו אש הגאווה, ועי"ז נעשה שורש ח"ו לכפירה ולשאלות באמונה, כמו שמבואר שם תורה ס"ד. וכמוכן שאזי אין השקטה, ופשוט. אולם אם נמצא שם בביטול גמור אין אנא אמלוך - גאווה, ואזי מגיע להשקטה גמורה. ומכח כך בוקע למדריגת אין עוד מלבדו אפילו בחללו של עולם (דב"ד ב, כו). וזהו כח העתיק שמעלה למעלה, שסילק האור שבחלל לא"ס ועי"ז דבק גם בחלל לא"ס, והבן הייטב. ואלו הם המדריגות העליונות של עתיק, דביקות בחלל, השקטה. ויש בו חיות שקטה ונעלית, חלל גימטריא חיים. ואז עולה ודבק בא"ס, כנ"ל. דביקות בא"ס מכח סילוק, והיינו שמסתלק לא"ס, כי מכח החלל דבק במנוחה, דבק בהויה שלמעלה מהתנועה. ועי"י הסילוק לעילא של עתיק, מעלה את כח המנוחה בהויה הנבראת, העדר קודם להויה, להויה גמורה של א"ס. ועיין נפש החיים, ש"ג פ"א.

ומאידך מתוך דביקות בחלל, מתגלה אצלו בריאת עולם חדש, כמו שתחילת הבריאה היה ראשיתו חלל, ועיין ליקוטי מוהר"ן הנ"ל סימן מ"ט.^א

כנודע המבואר בתחילת העץ חיים, שבתחילה היה אור א"ס ממלא את הכל, ואז סילק האור לצדדים ואח"כ חזר והמשיך אור מא"ס תוך קו לתוך החלל.

והנה סילוק האור לצדדים היינו שהעתיק האור שהיה שם לצדדים, וזהו שורש עתיק. והרי שהצמצום שורשו עתיק, ולעומת כן הקו שחזר והמשיך אורו מאור א"ס לתוך החלל דרך קו, הוא שורש אריך הבא אחר עתיק. וזכור יסוד זה מאוד, ששורש עתיק בצמצום ושורש אריך בקו.

והנה סילוק האור, תנועה, ותולדתו חלל, מנוחה. וכן בעתיק לתתא כאשר מעלה את אבי"ע לא"ק, מקום אבי"ע נעשה חלל. ובמקום חלל שאין תנועה יש השקטה, והוא כמו אש שבשעה שמכלה פעמים משמיעה קול, אולם אחר שהאש כבר כלתה, נעשה חלל במקום שהאש כלתה, ועתה יש בו השקטה, בבחינת "אור פנוי" שאמרו רבותינו. והבן מאוד שיש מנוחה בחלל, ויש מנוחה בעפר העליון שלשם נתעלה העתיק, והיינו מלכות א"ס. ועוד יש מנוחה בעפר תחתון, שא"א ט"ס, ועתיק מלכות, והבן מאוד מאוד מאוד.

וכן הוא בנפש האדם חלל שבנפש, וכמ"ש דוד המלך עליו השלום (תהלים, קט, כב) לבי חלל בקרבי. ולא רק חלל מן הרע, מן יצה"ר, עיין ברכות סא ע"ב שאמרו צדיקים יצ"ט שופטן, שנאמר לבי חלל בקרבי. והיינו שחלל מן יצה"ר ונשאר יצ"ט בלבד. ועיין מגלה עמוקות, ואחתנן, אופן ר"ן. אולם יתר על כן, חלל לגמרי, והיינו שדבק במדריגת חלל שקדם לעולם, ושם נמצא במדריגה שאין עולם, ושם יש השקטה עצומה. וככל שהאדם זוכה לדבוק במדריגה זו, כן זוכה להשקטה גמורה, ולמנוחה גמורה.

^א [כתשובה לשאלות העורך, מוריני הרב האריך יותר, וז"ל]:

א. בבחינת עתיק, כולו פנים, "הארת" פנים. הן היש הוא פנים, והן החלל פנים. היש מגלה את התנועה - עתיק, תנועת ההעתיקה. החלל מגלה שהמקום שממנו נעתק, מקומו נעשה חלל. ובעומק, חלל - העדר תנועה, היפך של תנועה. השורש שעתיק מלכות של עליון - עפר, בלתי מתנועע. וזהו "אור ההויה שלמעלה מהתנועה". עתיק מגלה העדר של תנועה, וגילוי של הויה. גילוי ההויה הוא "אור".

ב. עי"ז עתיק מגלה את הא"ס, שעי"י נגלה הויה בלא תנועה, ולכך העדר - חלל, ששורשו בעפר העליון שבלתי נע, בהכרח קודם ליש, לתנועה, כי ברור הדבר שהויה בהכרח קודם לתנועה.

שורש התורה שבידינו הוא נגלה בקו - תנועה, אולם גילוי תורה דלעת"ל, חידוש תורה מאיתי תצא, כמ"ש חז"ל, זהו גילוי תורה של הויה, וח"ו אינו עקירה, אלא גילוי פנימיות אור התורה, אור של הויה. וזהו וירא מנוחה כי טוב - אור ההויה, ויט שכמו לסבול את עול התנועה, על מנת לבקוע להויה.

קול הלשון

073.295.1245 ♦ 605-313-6660 2 » 4 » 12

1

בלבבי משכן אבנה
חלק א-ט

2

ארבעת היסודות

3

סדרת "דע את"

4

התבודדות

5

תפילה

6

ספרי קודש

7

דרשות

8

פרשת השבוע

9

מועדי השנה

10 « תורה, גמרא ושולחן ערוך

11 « אנציקלופדיית בלבבי משכן אבנה

12 « אוצר אותיות

13 « ליקוט צורת אדם ועבודתו

לאזנה לשיעורי שמע

במערכת קול הלשון לחייג לטל'

ישראל: 073-295-1245 ♦ USA 605-313-6660

ומקיימים: כוכבית [*] סולמית [#] - [מספר שיעור] ->

סולמית [#]

בס"ד

הודעה חשובה

מראש חודש אלול הבעל"ט

יהיה ניתן לשאול
את מו"ר הרב שליט"א
שאלות אישיות

ברחוב הרב בלוי 33 ירושלים

מדי יום שלישי
בתום שיעור עץ חיים
(מבערך 21:40) עד 23:00

אולם נדרש לקבוע תור מראש
לקביעת תור נא להתקשר
לטלפון המערכת - 052-763-8588

**זולת ממועד זה
לא יהיה ניתן כלל לשאול את
מו"ר הרב שליט"א שאלות**

בתקווה להבנה

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652

כל החומר
[זולת תורת הרמז]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

לקבלת העלון בדוא"ל,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון בפקס,
יש לשלוח בקשה
לפקס המערכת:
03-5480529

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com